

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 2.9.2015.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ: „ПОЕТИКА ДИНАМИЧКОГ ИДЕНТИТЕТА У ДЕЛИМА
МИЛОША ЦРЊАНСКОГ: ОДНОС ПУТОПИСНО-МЕМОАРСКОГ И ДРАМСКОГ ПРЕМА
РОМАНЕСКНОМ"КАНДИДАТА МР ДУШИЦЕ ФИЛИПОВИЋ И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију
Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду, 15. јули 2015.
Одлуком број 1800/1 Научно-наставног већа Филолошког факултета
Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта мр Душице Филиповић.
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
1. Др Јован Делић, редовни професор, Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века, 2008. Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Др Горана Раичевић, редовни професор, Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века, 2015. Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду
3. Др Предраг Петровић, доцент, Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века, 2013. Филолошки факултет Универзитета у Београду

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Душица Филиповић рођена је 3. августа 1971. године у Чачку. Детињство је провела у Гучи, где је завршила основну и две године средње школе, а гимназијску диплому стекла је у Гимназији у Чачку. Дипломирала је српску књижевност и језик на Филолошком факултету у Приштини, а стручно усавршавање наставила на последипломским студијама у Београду, где је, одбранивши тезу *Мушки и женски принцип у прози Милоша Црњанског*, стекла академско звање магиста филолошких наука. Од 2002. године ради као професор српског језика у Основној школи „Алекса Шантић“ у београдском насељу Калуђерица. Бави се унапређивањем педагошке праксе примењујући методiku креативне наставе. Живот школе у којој ради обележили су њени ауторски пројекти: билтен *Живот је леп* (2004, 2005), *Ћућорење* (2005), *Откуцаји ћирилице* (2005), креативна радионица - драмски студио *Нико као ја* у сарадњи са Библиотеком града Београда (2006), *Шантићеве дани* и *Шантићево перо* (чији је координатор и стални члан жирија од 2007. године), *Бескрајни плави круг* и у њему: *Милош Црњански* (биографско-аналитички и теоријско-естетички пресек живота и стваралаштва великог српског писца, мултимедијални модул огледног часа књижевности, 2007). За менторски рад са ученицима добила је више признања од којих се издвајају равноправна награда у категорији колективних ученичких радова на 14. традиционалном ликовном и литерарном конкурс у „Светосавље и наше доба“ (Нови Сад, 2005) и друга награда на 11. књижевним сусретима „Гордана Брајовић“ (Алексинач, 2008) за менторски рад са учеником Арула Алексом. Рад „Откуцаји ћирилице“ постао је трајна својина Центра за ликовно васпитање деце и омладине Војводине, а мултимедијални час посвећен Милошу Црњанском трајна својина Задужбине Милоша Црњанског у Београду. Први објављени рад био јој је песма у зборнику студентске поезије *Док климаволутам светом* (Приштина, 1992). Објавила је више есеја о српским сликарима Радиславу Тркуљи, Бранку Миљушу, Саши Филиповићу, Горану Стојчетовићу, Даници Басти и неким другим. Један рад објављен јој је у Видину (Бугарска).

Као мајци четворо деце, 2006. године, на Видовдан, Епархија Рашко-призренска доделила јој је сребрни Орден Мајке девет Југовића, 2012. године постала је носилац Повеље почасног грађанина царског града SIRMIA, а на Видовдан, 2014. као мајци петоро деце уручен јој је и златни Орден Мајке девет Југовића.

Живи у Београду.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

СТУДИЈЕ:

1. Филиповић, Душица. *ЈЕДАН КУЛТУРОЛОШКИ ОБРАЗАЦ: ЕТИЧКА И ЕСТЕТИЧКА ПОЛИФОНИЈА ИЛИ УПИТОМЉАВАЊЕ СВЕТА* (ACULTURALPATTERN: ETHICANDAESTETICPOLYPHONYORTAMINGOFTHEWORLD) (Нови Сад, 3-5. октобар 2014)
2. Филиповић, Душица. *ИЗМЕЂУ РАТНОГ И МИРНОДОПСКОГ: МУШКИ И ЖЕНСКИ ПРИНЦИП У ЛИРИЦИ ИТАКЕ И ДНЕВНИКУ О ЧАРНОЈЕВИЋУ МИЛОША ЦРЊАНСКОГ*(ENTRELAGUERREETLAPAIX : LEPRINCIPE MÂLEETPRINCIPEFEMININDANSLIRIQED' ITHAQUEETLEJOURNALDE ČARNOJEVIĆ DEMILOSCRNJANSKI) (Ниш, 15-16. новембар 2014)
3. Филиповић, Душица. *ОД ХАБИТУАЛНОГ КА РИЗОМСКОМ ИДЕНТИТЕТУ: ЕТОС ДВА КЊИЖЕВНА ЛИКА У ДРУГОЈ КЊИЗИ СЕОБА МИЛОША ЦРЊАНСКОГ* (Fromhabitualtorhizomaticidentity: Ethosoftwoliteraryfiguresin "Thesecondbookofmigrations" ofMilosCrnjanski) (Нови Сад 1-2. децембар 2014)
4. Филиповић, Душица. *ЗНАЧЕЊЕ АБЈЕКТНОГ У ПРОЗИ МИЛОША ЦРЊАНСКОГ* (THEMEANINGOFTHEABJECTINTHEPROSEOFMILOSCRNJANSKI) (Ниш, 24-25. април 2015)
5. Филиповић, Душица. *АГОН FLUKTUALNE И FERTILNE FEMINE У РОМАНУ КАП ШПАНСКЕ КРВИ МИЛОША ЦРЊАНСКОГ*(TOWARDTOTALITYOFTHEPOWER: AGONOFFLUCTUALANDFERTILEFEMINAINTHEROMANADROPOFTHESPANISHBLOODOFMILOSCR NJANSKI) (Sremski Karlovci, 5-7. јун 2015)

НАПОМЕНА КАНДИДАТА

Сви горе наведени научни радови презентовани су на међународним научним скуповима током 2014/2015. године, добили су позитивне рецензије и биће објављени у међународним научним зборницима током 2015/2016. године. Уз попуњен образац пријаве тезе, кандидаткиња прилаже и фотокопије добијених сертификата са поменутих научних скупова.

ЕСЕЈИ И ПРИКАЗИ:

1. Филиповић, Д. (2001). *Представљено и сањано или потрага за другим*, есеј о сликарству Горана Стојчетовића, Дом културе, Сопот.
2. Филиповић, Д. (2004). *Крик без еха и одзива*, есеј осликарству Саше Филиповића, Литерарни отисак, Гњилане, стр.189-191.
3. Филиповић, Д. (2004). *Изазов немуштог*, есеј о сликарству Радислава Тркуље, Централни дом Војске Србије и Црне Горе, Војна штампарија.
4. Филиповић, Д. (2004). *Четири годишња доба*(из циклуса *Преплитања*), есеј осликарству Бранка Миљуша, Билтен „Живот је леп“ ученика ОШ „Алекса Шантић“, Ново доба, Београд.
5. Филиповић, Д. (2005). *Запиши себе*(из циклуса „Преплитања“), есеј о сликарству Данице Басте, Билтен „Живот је леп“ бр. 2, Ново доба, Београд.
7. Филиповић, Д. (2005). *Сликарство и љубав с Чаробног брега*, VI међународна ликовна колонија Дечје село 2005, Стојков, Сремска Каменица.
8. Филиповић, Д. (2005). *Сликање као завођење*(из циклуса „Преплитања“), есеј о сликарству пет младих београдских уметница – Иване Драгутиновић-Соколовски, Драгане Јаћимовић, Аните Бунчић, Марине Поповић и Ане Кнежевић, Дом културе „Стеван Мокрањац“, Неготин.

9. Филиповић, Д. (2005). *CROSSWAYS*(Укрштања), Галерија Меморијала „Никола Пашић“, Зајечар.

10. Филиповић, Д. (2005). *Крстосвања*-ХГ, „Никола Петров“, Булгарија, Видин.

11. Филиповић, Д. (2005). *Искорак у слободу*, предговор Зборнику радова *Сачекај и свануће* ученика Медицинске школе у Великом Ропотову, Шилову и Пасјану, Медицинска школа, Беосинг, Београдстр. 12-13.

12. Филиповић, Д. (2007). *Бескрајни плави круг и у њему – Милош Црњански!* Мултимедијални модул, ППТ презентација, биографско-аналитички и теоријско-естетички пресек живота и стваралаштва великог српског писца, у сусрет тридесетогодишњици од његове смрти, Београд, Студио Костов.

13. Филиповић, Д. (2013). *Место искључења или сусрет са искљученим*, предговор за изложбу *Историја Саше Филиповића*, Културни центар Новог Сада, М&А Принт Студио, Нови Сад.

14. Филиповић, Д. (2013). *Шантићеви дани – игре без граница*. У *Монографија Основне школе „Алекса Шантић“ 1983-2013*“, група аутора, Београд, Школски сервис Гајић, стр.61-66.

15. Филиповић, Д. (2013). *Да ли се љубав множи дељењем?* У *Монографија Основне школе „Алекса Шантић“ 1983-2013*, група аутора, Школски сервис Гајић, Београд, стр. 113.

16. Филиповић, Д. (2014). *Звездозналчева сетва*. Приказ књиге Бошка Ћаловића *Птицо, доведићу те до речи*. У *Гимназион*, лист ученика и наставника Гимназије у Чачку. Приредили Владимир Димитријевић и Слободан Николић. Гимназија Чачак, стр. 35-36.

17. Филиповић, Д. (2015). *Кроз облак и прах, кроз зрак и дах: сврати у Драганац, понекад...* (2015). У *Видовдански гласник: годишњак за културу*. Година XXIV, број 23, Дом културе Грачаница, Europrint, Приштина, стр. 51-55.

У припреми:

Монографија - Зборник награђених радова *Шантићево перо 2007-2017*

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидаткиња мр Душица Филиповић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА НАПОМЕНА:

За ментора је предложен др Јован Делић, редовни професор
Филолошког факултета у Београду, Катедра за српску књижевност и јужнословенске књижевности
Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. *Књижевни погледи Данила Киша*, Београд, 1996.
2. *Кроз прозу Данила Киша*, Београд, 1998.
3. *Иван В. Лалић и немачка лирика*, Београд, 2012.
4. *Иво Андрић, мост и жртва*, Нови Сад, 2012.
5. *О поезији и поетици српске модерне*, Београд, 2007.

Комисија сматра да др Јован Делић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *Поетика динамичког идентитета у делима Милоша Црњанског: однос путописно-мемоарског и драмског према романескном* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Формулација наслова циља на проучавање поетике књижевног дела Милоша Црњанског из угла процеса моделовања идентитета као динамичке и флукутирајуће категорије. Анализа дела одабраног корпуса (који чине дела настала у периоду од 1918-1971), треба да покаже у којој мери Црњански антиципира тезу да идентитети имају препознатљиву суштину или универзално својство, те да утврди формално-стилске поступке којима писац креира идентитет својих јунака који није статична категорија, већ се мења у зависности од различитих друштвених, историјских, цивилизацијских и културолошких околности и прилика и постоји тек у својој усмерености на другог.

Сам наслов указује на три одреднице: поетику, динамизам идентитета и (међу)однос романескног с једне и путописно-мемоарског и драмског опуса Милоша Црњанског с друге стране. Дакле, дисертација тежи да препозна обликовне или уобличавалачке поступке или стратегије покретљивости идентитета, унутарње и спољње динамизовање субјекта који, условно речено, егзистира у једном еуклидском, вишедимензионалном наративном простору: то је суматраистички хронотоп где су смештени сви наративи Милоша Црњанског као један (мета)текст/текстовни ризом (Deleuze&Guattari, 1980). Предмет истраживања обухвата ромене, путописно-мемоарску прозу и драме Милоша Црњанског: рану приповедну прозу *Приче о мушком* (1919), *Дневник о Чарнојевићу* (1921), *Сузни крокодил* (1931); *Сеобе* (1929), *Кап шпанске крви* (1970), *Другу књигу Сеоба* (1962) *Роман о Лондону* (1971); *Путописе* (1930), роман-мемоаре *Код Хиперборејаца* (1966), *Књигу о Микеланђелу* (1964-1975), у целини објављену постхумно, 1981 и драме *Маска* (1918), *Конак* (1958/59), *Тесла* (1966)). Током анализе неизоставно ће бити потребно усмеравање научног погледа и ка поемама *Стражилово*, *Србија и Ламент над Београдом* и есејима Милоша Црњанског. Компарирање путописно-мемоарског и драмског са романескним у првом реду је важно и потребно за истраживање проблематике динамичког идентитета у опусу Црњанског јер путописи и мемоари, као облици споменица или сећања на друштвена и културна збивања епохе у којој је писац учествовао, носе аутобиографски печат и остварују симбиотичку везу са фикционалним идентитетима романескног опуса, док драмски ликови, мотиви и теме које се везују за женске и мушке (историјске) субјекте, у преплету „комично у трагичном“ и „трагично у комичном“, хомогенизују историју и фикцију, и у свом „оксиморонском споју, воде ка драми апсурда“ (Глигић, 2014:100).

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 140 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

Дела Милоша Црњанског

1. *Лирика Итаке и коментари*. Приредио Тиодор Росић. Београд: Београдски издавачко-графички завод, Српска књижевна задруга, 1993.
2. *Приче о мушком*. Приредио Гојко Тешић. Београд: Издавачка агенција „Драганић“, 1993.
3. *Sabrana dela Miloša, Crnjanskog*. Priredili: Roksanda Njeguš i Stevan Raičković. Knjiga peta, *Proza (Dnevnik o Čarnojeviću, Priče o Muškom, Suzni krokodil)*. Prosveta-Beograd, Matica srpska-Novi Sad, Mladost-Zagreb, Svjetlost-Sarajevo, 1966.
4. *Sabrana dela Miloša, Crnjanskog*. Priredili: Roksanda Njeguš i Stevan Raičković. Knjiga šesta, *Putopisi*. Prosveta-Beograd, Matica srpska-Novi Sad, Mladost-Zagreb, Svjetlost-Sarajevo, 1966.

5. *Роман о Лондону*. Приредио и поговор написао: Мило Ломпар. – 1. изд. Београд: НИИ, Завод за уџбенике и наставна средства, 2004.
6. *Сеобе*. Београд: Новости, 2004.
7. *Кап шпанске крви*. Београд: Нолит, 2007.
8. *Код Хиперборејаца*. У Изабрана дела. Ваљево: PARNAS BOOK, 2007.
9. *Драме (Маска, Конак, Тесла)*. Београд: Октоих, 2008.
10. *Књига о Микеланђелу*. Београд: Октоих, 2008.
11. *Друга књига Сеоба*. Београд: Feniks libris, 2009.

Литература о Милошу Црњанском

1. BANKOVIĆ, Jelena S. *Metamorfoze pada u delu Miloša Crnjanskog*. Београд: Prosveta, 1996.
2. БОГДАНОВИЋ, Милан, *Стари и нови III*. Београд: Просвета, 1949.
3. BUNJAC, Vladimir. *Dnevnik o Crnjanskom*. Београд: BIGZ, 1982.
4. ВУЧКОВИЋ, Радован. *Модерни правци у књижевности*: Београд: Просвета – Нолит, (b. g.)
5. ЗБОРНИК РАДОВА 'МИЛОШ ЦРЊАНСКИ'. Београд: Институт за књижевност и уметност, 1996.
6. ЗБОРНИК РАДОВА. МИЛОШ ЦРЊАНСКИ: ПОЕЗИЈА И КОМЕНТАРИ. Ур. Драган Хамовић. Београд/Нови Сад: Институт за књижевност и уметност; Филиолшки факултет Универзитета у Београду; Матица српска, 2014.
7. ЗОРИЋ, Павле. *Побуна и прилагођавање*. Београд: Просвета, 1975.
8. ZORIĆ, Pavle. *Duh romana*. Београд: BIGZ, 1980.
9. LOMPAR, Milo. *O završetku romana: smisao završetka u romanu „Друга књига Сеоба“ Miloša Crnjanskog*. Београд: Rad, 1995.
10. ЛОМПАР, Мило. *Аполонови путокази: есеји о Црњанском*. Београд: Службени лист СЦГ, 2004.
11. ЛОМПАР, Мило (ур.). *Књига о Црњанском: избор кључних студија о Црњанском*. Коло ХСВП, књига 643. - Београд: СКЗ, 2005.
12. ЛОМПАР, Мило. *Црњански и Мефистофел: о скривеној фигури „Романа о Лондону“*. Београд: Нолит, 2007.
13. МИЛОШЕВИЋ, Никола. *Роман Милоша Црњанског: проблем универзалног исказа*. Београд: Нолит, 1988.
14. NIKOLIĆ, Aleksandra. *U potrazi za izgubljenim imenom: ženski likovi u romanima Miloša Crnjanskog*. Београд: Zadužbina Andrejević, 1998.
15. ПАЛАВЕСТРА, Предраг. *Послератна српска књижевност 1945-1970*. Београд: Просвета, 1972.
16. ПАЛАВЕСТРА, Предраг. *Историја модерне српске књижевности: златно доба 1892-1918*. Београд: СКЗ, 1995.
17. ПЕТРОВИЋ, Предраг. *Авангардни роман без романа*. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2008.
18. РОРОВИЋ, Milenko. *Crnjanski između dva sveta*. Београд: Književne novine, 1984.
19. РОРОВИЋ, Radovan. *Život Miloša Crnjanskog*. Београд: Prosveta, 1980.
20. ПОПОВИЋ, Тања. *Потрага за скривеним смислом: компаратистичка читања*. 1. изд. - Београд: Логос арт, 2007.
21. РАИЧЕВИЋ, Горана. *Есеји Милоша Црњанског*. Сремски Карловци - Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2005.
22. РАИЧЕВИЋ, Горана. *Коментари 'Дневника о Чарнојевићу' Милоша Црњанског*. Нови Сад: Академска књига, 2010.
23. СРПСКА КЊИЖЕВНА КРИТИКА, књига 18, Критички радови Велибора Глигорића, приредила: др Хатица Крњевић, Матица српска, Нови Сад, Институт за књижевност и уметност, Београд, (b.g.), стр.319.
24. ЏАЦИЋ, Петар. *Критика и огледи*. Избор и предговор Мирослав Егерић. Београд: СКЗ, 1973.
25. ЏАЦИЋ, Петар. *Из дана у дан II*. Београд: Рад, 1976.
26. ШУТИЋ, Милосав (ур.) *Милош Црњански: теоријско-естетички приступ књижевном делу*. Зборник радова. Књ. XVII – Београд: Институт за књижевност и уметност, 1996.

Монографије и зборници (општа и посебна литература)

27. АВОТ, Elizabet. (Elizabeth Abbot). *Istorija ljubavnica*. Prevele s engleskog Zia Gluhnbegović ... et.al. 2.

- izd. – Beograd: Geopoetika, 2007.
28. ABOT(a), Elizabet. *Istorija celibata*. Prevele s engleskog: Zorica Đergović ... et.al. – Beograd: Geopoetika, 2007.
 29. ALPORT, G.V. *The Nature of Prejudice*. Reading, MA. Addison-Wesley Pub. Co. 1954
 30. ANDERSON, B. *Nacija: zamišljena zajednica*. Beograd: Plato, 1998.
 31. АРХИМАНДРИТ ЕМИЛИЈАН, Метеоритски и Светогорски. *Брак, велика тајна*. Краљево: Манастир Жича, 2005.
 32. ARNASON, Harvard H. *Istorija moderne umetnosti: slikarstvo, skulptura, arhitektura, fotografija*. Prevod sa engleskog Vladislava Jančić, Ksenija Prodanović, Maja Landratoške, Emilija Cerović Mlađa. Priredio Petar Kalb. Predgovor 5. izdanju Majkl Bird. – Beograd, Orion Art, 2008.
 33. ARNHAJM, Rudolf. (Arnheim, Rudolf) *Dinamika arhitektonske forme*. Sa engleskog preveo Vojin Stojić. Beograd: Univerzitet umetnosti u Beogradu, 1990.
 34. ARNHAJM, Rudolf. (Arnheim, Rudolf) *Prilog psihologiji umetnosti: sabrani eseji*. Prevod Vojin Stojić. Beograd: Studentski kulturnicentar, 2003.
 35. ARISTOTEL. *O pesničkoj umetnosti*. Prevod s originala, predgovor i objašnjenja Miloš N. Đurić. Beograd: Dereta, 2002.
 36. BART, Rolan. *Književnost, mitologija, semiologija*. Preveo Ivan Čolović. Beograd: Nolit, 1971.
 37. BAL, Mike. *Naratologija*. Beograd: Narodna knjiga – Alfa, 2000.
 38. БАУМАН, Зигмунд. *Туристи и вагабунди*. У: *Глобализација – мит или стварност*, Приредио Владимир Вулетић. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2003.
 39. BAŠLAR, Gaston. *Poetika prostora*. Prevela Frida Filipović. Beograd: Kultura, 1969.
 40. БЕЛИ, Андреј. *Смисао уметности*. Превела с руског Људмила Јоксимовић. Београд: Бримо, 2004.
 41. BLOFELD, John. *Ji ding: knjiga promene*. Sa engleskog preveo David Albahari. 8. izd. - Gornji Milanovac: Dečje novine, 1990.
 42. BECK, Ulrich & Elizabet Beck Gernsheim. *Individualizacion*. London. SAGE Publications, 2001.
 43. BOALO, Nikola (Boileau, Nicolas). *Pjesničko umijeće*. Preveo, popratio predgovorom i bilješkama Mirko Tomasović. Split: Logos, 1982.
 44. БОЈМ, Svetlana. *Budućnost nostalgije*. Preveli s engleskog Zia Gluhbegović i Srđan Simonović. Beograd: Geopoetika, 2005.
 45. БИБЛИЈА или СВЕТО ПИСМО Старога и Новог завјета. Превео *Стари завјет* Ђура Даничић; *Нови завет* превео Вук Стефановић Караџић. Београд: Британско и инострано библијско друштво, 1990.
 46. ВАЈНИНГЕР, Ото. *Пол и карактер*. Београд, 1938.
 47. VEBER, Max. *Protestantskaetika i duh kapitalizma*. Sarajevo: Veselin Masleša, 1989.
 48. VELEK, Rene i Ostin Voren. *Teorija književnosti*. Preveli Aleksandar I. Spasić, Slobodan Đorđević. Beograd: Nolit, 1965.
 49. GETE, Volfang, Johan (Goethe, Johann, Wolfgang). *Spisi o književnosti i umetnosti (izbor). Maksime i refleksije (izbor)*. Preveli Dr Miloš Đorđević i Branimir Živojinović. Beograd: Rad, 1982.
 50. ДУГИН, Александар. *Ново хиперборејско откровење*. Превод Зоран Буљугић. Београд: Студентски културни центар, 1999.
 51. ДЕРЕТИЋ, Јован. *Историја српске књижевности*. 4.изд. – Београд: Sezam Book, 2007.
 52. DERRIDA, Jaques. *Istina u slikarstvu*. Preveli Spasoje Čuzulan i Mirjana Dizdarević. Sarajevo: Svjetlost, 1988.
 53. ЕПШТЕЈН, Михаил Наумович. *Филозофија тела*. Са руског превела Радмила Мечанин. Београд: Геопоетика, 2009.
 54. ЕПШТЕЈН, Михаил Наумович. *После будућности: судбина модерне*. Са руског превела Радмила Мечанин. Београд: Драслар партнер, 2010.
 55. ЕРИКСОН, Ерих, Х. *Идентитет и животни циклус*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2008.
 56. ERIĆ, Ljubomir. *Psihoanaliza i psihopatologija likovnog izraza*. Pogovor Zoran Glušćević. Beograd. Institut za mentalno zdravlje, 2000.
 57. ЕКО, Umberto. *Granice tumačenja*. Beograd: Paideia, 2001.
 58. ЈАКОВИ, Jolanda. *Psihologija Karla Gustava Junga: uvod u celokupno delo*. Prevod sa nemačkog Zoran R. Jovanović. Pogovor Ivan Nastović. Kolo 1, knj. 3. – Beograd, Dereta, 2000.
 59. ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Јован. *У знаку молоха*. Београд: Бајат, 1986.
 60. JANSON, Horst Woldemar i Antoni F. Janson. *Istorija umetnosti*. Peto, prerađeno izdanje sa dodatkom

- Umetnost XX veka u Srbiji*. Dodatak napisao Miško Šuvaković. Prevela Radmila Savić Čubrić ...et al. Varaždin: Stanek; Novi Sad: Prometej, 2006.
61. JASPERS, Karl. *Metafizičari koji misle polazeći iz izvora: Anaksimander – Heraklit – Parmenid – Plotin – Anselmo – Laoce – Nagarduna*. Prevod Olga Kostrijašević. Beograd: Vuk JOVIĆEVIĆ, Milanko. *Psihologija arhetipa, mit i stvarnost*. Beograd: Vojnoizdavački zavod, 2003.
 62. JENKINS, Richard. *Social identitiy*. London, Routledge, 1996.
 63. JOVIĆEVIĆ, Milanko. *Psihologija arhetipa, mit i stvarnost*. Beograd: Vojnoizdavački zavod, 2003.
 64. КАРАЦИЋ СТЕФАНОВИЋ, Вук. *Живот и обичаји народа српскога*. Београд: Политика – Народна књига, 2005.
 65. КАРЕЛИН, архимандрит Рафаил. *Умеће умирања или уметност живљења: о сећању на смрт, заповестима Божијим, послушности и другим душекорисним стварима*. Превела Божана Х. Стојановић. Православна едиција Ријеч, књ. 15. - Београд: Манастир Подмаине, 2011.
 66. КОВАЧ, Никола. *Простори романа*. Приштина: Јединство; Београд, Просвета, 1991.
 67. КОНСТАТИНОВИЋ, Зоран. *Феноменолошки приступ књижевном делу*. Београд: Просвета, 1969.
 68. KUPER,Džin Kempbel (Cooper, Jean Campbell). *Ilustrovana enciklopedija tradicionalnih simbola*. Preveo Slobodan Đorđević. Beograd: Prosveta – Nolit, 1986.
 69. LEVINAS, E. "Signature", u: *Difficile liberté. Essaisurlejudaisme*
 70. LO DUCA J.-M. *Nova enciklopedija seksologije: seksologija-lexikon*: општа сексологија, сексуалност, psihoanaliza, erotizam, erotologija. Beograd: Nolit, 1973.
 71. LOTMAN, Jurij. *Struktura umetničkog teksta*. Beograd, Nolit, 1976.
 72. МАРЈАНОВИЋ, М. (1995). *Црњански и позориште*. Нови Сад: Прометеј – Академија уметности, Београд: Купола.
 73. MILOSAVLJEVIĆ, Petar. *Teorijska misao o književnosti*. Priredio Petar Milosavljević. Novi Sad: Svetovi, 1991.
 74. МИОЧИНОВИЋ, Мирјана. *Модерна теорија драме*. Београд: Нолит, 1981.
 75. MOREN, Edgar. *Čovek i smrt*. Preveo sa francuskog Branko Jelić. Beograd: BIGZ, 1981.
 76. MUKARŽOVSKI, Jan. *Struktura, funkcija, znak, vrednost: oglediiz estetike i poetike*. Izbor i prevod Aleksandar Ilić. Beograd: Nolit, 1986.
 77. NELSON, S. Robert, Richard Shiff. *Kritički termini istorije umetnosti*. Sa engleskog preveli Ljiljana Petrović i Predrag Šaponja. Novi Sad: Svetovi, 2004.
 78. ПАЈИН, Душан. *Отеловљење и искупљење*. Београд: Нолит, 1995.
 79. НИКОЛИЋ, Дејан. *Српске краљице и царице*. – 2. изд. - Деспотовац: Народна библиотека „Ресавска школа“, 2002.
 80. PALJA, Kamil. (Paglia, Camille). *Seks, umetnost i američka kultura: ogledi*. Prevod s engleskog Slobodanka Glišić. Beograd: Zepter Book World, 2002.
 81. PALJAa, Kamil. (Paglia, Camille). *Seksualne persone:umetnost i dekadencija od Nefretiti do Emili Dickinson*. Prevod sa engleskog Aleksandra Čabraja. Beograd: Zepter Book World, 2002.
 82. PANIĆ, Vladislav. *Psihologija i umetnost*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997.
 83. ПЕТРОВИЋ, Сретен. *Српска митологија: у веровању, обичајима и ритуалу*. Београд: Народна књига – Алфа – Невен, 2004.
 84. PLATON. *Gozba ili O ljubavi*. Pogovor Miloš N. Đurić. Beograd: Rad, 1964.
 85. РИКЕР, Пол. *Време и прича*. Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци, 1993.
 86. САВИЋ РЕБАЦ, Аница. *Хеленски видици*. Београд: СКЗ, 1966.
 87. SOLAR, Milivoj. *Teorija književnosti*. XII izd. - Zagreb: Školska knjiga, 1988.
 88. СРЕЈОВИЋ, Драгослав и Александрина Цермановић Кузмановић. *Речник грчке и римске митологије*. Београд: СКЗ, 1992.
 89. ТЕН, Хиполит. *Филозофија уметности*. Превео с француског Арсен Венцелидес. Фототипско издање. Београд: Дерета, 1990.
 90. *Teorije jezika i teorije učenja: debata između Žana Piježea i Noama Čomskog*. Prevela Vesna Polovina. Sremski Karlovci: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, 1990.
 91. ТОДОРОВ, Цветан. *Поетика*. Београд: Плато, 1998.
 92. ТРИФУНОВИЋ, Лазар. *Сликарски правци XX века*. Београд: Просвета; Јединство:Приштина, 1981.
 93. UNAMUNO, de Migel. *Tragično osećanje života*. Prevela s kastiljanskog Olga Košutić. Predgovor Nikola Milošević. Beograd: Kultura, 1967.
 94. UNAMUNO,de Migel. *Agonija hrišćanstva*. Prevela sa španskog Biljana Bukvić. Beograd:Clio, 2000.

95. ФРАЈ, Нортроп. (NorthropFrye) *Анатомија критике: четири есеја*. Превод с енглеског Горана Раичевић. Нови Сад: Orpheus, Нолит, 2007.
96. ФРОМ, Ерих. *Бекство од слободе*. Београд: Нолит, 1964.
97. FROM, Erich. *Umeće ljubavi*. Beograd: Libretto, 2013.
98. FUKO, Mišel. *Istorija seksualnosti*. Beograd: Prosveta, 1988.
99. ЦВИЈИЋ, Јован. *Јединство и психички типови динарских Јужних Словена*. Београд: Слободна књига, 1999.
100. ЧАЈКАНОВИЋ, Веселин. *Сабрана дела из српске религије и митологије*. Београд: 1994, књ. I, стр. 398-399.
101. ЧАЈКАНОВИЋ, Веселин. *Студије из српске религије и фолклора 1925-1942*, књ. 2. – Београд: 1994.
102. ШИНЕР, Лари: (Shiner, Larry): *Откривање уметности: културна историја*. Превод Наташа Ваван Пралица, Љиљана Петровић. Нови Сад: Адреса, 2007.
103. ŠKREB, Zdenko i Ante Stamać. *Uvod u književnost: teorija, metodologija*. 3. prerađeno izd. - Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1983.
104. ШОПЕНХАУЕР, Артур. *О генију*. Превео Милан Вујаклија. Београд: Издање књижарнице Рајковића и Ђуковића, 1928.
105. ŠTAJNER, Rudolf. *Antropozofija i psihoanaliza*. Prevod Dimitrije Nastić. Beograd: Bata, 1991.
106. ŠUVAKOVIĆ, Miško. *Diskurzivna analiza: pristupi i/ili pristupi 'diskurzivne analize' filozofiji, poetici, estetici, teoriji i studijama umetnosti i kulture*. Beograd: Orion Art i Katedra za muzikologiju Fakulteta muzičke umetnosti, 2010.
107. ŠUVAKOVIĆ, Miško. *Pojmovnik teorije umetnosti*. Beograd: Orion Art, 2011.

Чланци и студије у монографским и серијским публикацијама

108. AJDAČIĆ, Dejan. *Melanholija u delu Miloša Crnjanskog*. Str. 1-5.
>http://www.rastko.rs/knjizevnost/nauka_knjiz/dajdacic-melanholija...>Преузето 27/10/2011 5:19 PM
109. BATLER, Džudit. *Potčinjavanje, otpori promena značenja: između Frojda i Fukoa*. Sa engleskog preveo Dejan Ilić, u: *Časopis za književnost i kulturu, i društvena pitanja*, str. 163-175. Ovaj ogled prethodno je bio objavljen u John Rajchman, ed., *The Question of Identity*. Izvornik: Judith Butler, „Subjection, Resistance, resignification. Between Freud and Foucault“, *The Psychic Life of Power. Theories in Subjection* (Stanford, California: Stanford University Press, 1997), str. 83-105.
>www.b.92.net/casopis_rec/56.2/pdf/12.pdf>
110. BEČANOVIĆ, Zorica. Miloš Crnjanski, dramskipisac. U: *Teatron*, časopis zapozorišnu umetnost, 164/165. Godina XXXVII, str. 63-74.
111. БОГДАНОВИЋ, Милан. *Преводити или не преводити: поводом чланка Милоша Црњанског „Ми постајемо колонија стране књиге“*. Стари и нови III, Београд: 1949, стр. 159-172.
112. BRAUBAKER, R.&COPER, F. *Beyond Identity, Theory and Society*. Vol 29, No 1, 2000.
113. ВЛАХОВИЋ, Петар. *Траг Срба у Руском царству којих више нема: прилог разматрању губљења етничког идентитета*. стр. 1-3.
><http://www.svetisava.org.rs/...>>Преузето 1/10/2011 6:42 PM
114. ГАЈИЋ, Саша. *Telo i telesnost u antičkoj, hrišćanskoj i modernoj tradiciji II*.
115. GLEASON, Philip. *Identifying Identity: A Semantic history. The Journal of American history* Vol 69, No 4, 1983.
116. ГЛИГИЋ, Александра. *Драмски опус Милоша Црњанског: између традиционог позоришта и позоришта поруке*. У: *Slovo*, časopis studenata Filozofskog fakulteta u Sarajevu, godina I, br. 2, decembar 2014. str. 98-109.
117. DEBOLD, Elizabeth. *Ženski princip, razotkriven*.
<http://www.psiha.com.hr/?p=6173> 7. 6.2011. 6:48 PM
118. ДЕЛИЋ, Јован. *Природа и (ауто)поетичка функција Црњанских 'Коментара'. У Милош Црњански: поезија и коментари*. Институт за књижевност и уметност/Филолошки факултет Универзитета у Београду/Матица српска. Београд-Нови Сад, 2014.
119. ĐURIĆ, Jelena. *O održivosti identiteta*. Filozofija i društvo, св. 3, 2009. стр. 199-222.
120. EGERIĆ, Miroslav. *Seobe Miloša Crnjanskog*. Приказ књиге Ивана Настовића „Сеобе Милоша Црњанског у светлу снова Вука Исаковића“. Политика online, стр. 1-2. Објављено: 22/01/2008
><http://www.politika.rs/rubrike/kultura/Seobe-Milosa-Crnjanskog.lt>> Преузето 2/10/2011 8:29 PM
121. JERKOV, Aleksandar. *Od modernizma do postmoderne*. Pripovedač i poetika, priča i smrt. Priština:

- Jedinstvo; Gornji Milanovac: Dečje novine, 1991.
122. ЈЕРОТИЋ, Владета. *Самоћа и усамљеност*. Датум последње измене: 2008-01-15 00:06:01
><http://www.rastko.rs/rastko/delo11974>>Преузето 4/21/2013 5:34PM
123. ЈЕРОТИЋ, Владета. *Ко куша човека*. Извор: *Само дела љубави остају*. Сабрана дела, I коло, Задужбина Владете Јеротића у сарадњи са ИП Arslibri, Београд 2007. Датум последње измене: 2007-11-29 10:15:45
><http://www.rastko.rs/rastko/delo/11645>>Преузето 4/21/2013 5:48 PM
124. ЈЕРОТИЋ, Владета. *Сеобе као психолошки и антрополошки проблем*.
><http://www.vidovdan.org/arhiva/article475.html>>Преузето 27/12/2011 17:51 PM
125. ЈОВАНОВИЋ, Бојан. *Мајке богова и мајка Божја*. Божићни додаток Политике, број 39, година XLVII 6. и 7. јануар 2006:7
126. KORDIĆ, Radoman. *Egzistencijalizam Miloša Crnjanskog*. Priredila Nastavna katedra za jezik i književnost u srednjim školama. Datum poslednje izmene 19/3/2010 1.22 PM
>http://sr-rs.facebook.com/note.php?note_id=412032572316> Preuzeto 2/10/2011 8:39 PM
127. КРЊЕВИЋ, Хатица. *Милош Црњански. У: Критички радови Велибора Глигорића*. Српска књижевна критика: Грађа, књ. 17. – Нови Сад: Матица српска; Београд: Институт за књижевност и уметност, 1979, стр. 311-330.
128. LUKS, Natalie. *Novi scenarij u muško-ženskom odnosu*.
><http://monitor.hr/elanci/novi-scenarij-u-musko-zenskom-odnos>>Преузето 7. 6. 2011. 6:41 PM
130. MARTINO, Delfina. *JA u socijalnoj psihologiji. U: Identitet(i): pojedinac, grupa, društvo*, ur. Ketrin Halpern i Žan-Klod Ruano-Borbalan, Београд: Clio, 2009.
131. МИКАРИЋ, Данка. *Суматраизам*. Свет речи 31-32/2011. Београд, стр.28-33.
132. МИЋИЋ, Тања. *Антологија кинеске лирике Милоша Црњанског: анализа односа поезије Милоша Црњанског према кинеској поезији*. Свет речи, год. VIII, бр. 17-18. Београд: 2003, стр. 29-40.
133. РАЈИН, Dušan. *Prva i druga smrt: etički problem tri književna lika*. Vidici, knj. XXIII, br. 4 (1977): str. 5-6.
134. ПАНТИЋ, Михаило. *Приповетке Милоша Црњанског*. Летопис Матице српске. Нови Сад: 1992. Књ. 449, бр. 6: стр. 1040-1054.
135. ПЕТКОВИЋ, Новица. *Авангарда и међуратна књижевност*.
><http://www.tvorac-grada.com/knjige/novicapetkovic/avangarda.html>>
136. ПУВАЧИЋ, Душан. *Изгнаник или проблем самоће у Роману о Лондону*. Српска књижевност у књижевној критици, књ. 7. – Београд: Нолит, 1972. стр. 718.
137. СТАЈН, Arlena. *Tri modela seksualnosti: nagoni, identiteti i prakse*. S engleskog prevela Slavica Miletić. Reč, no 67/13, septembar 2002. str. 171-188.>www.fabrikaknjiga.co.rs/rec/67/171.pdf>
138. СТЕФАНОВИЋ, Драгутин А., СТАНИСАВЉЕВИЋ, Вукашин. *Милош Црњански. У: Преглед југословенске књижевности*. Књ. 4. – Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 118-138.
139. СТОЈАНОВИЋ, Љубивоје. *Жена у светлости православног богословља*. Светигора, бр. 173, март-април 2007: 22-24.
>http://www.zenskestudie.edu.rs/index.php?option=com_content&ta...>
140. FOTE, Nelson, N. *Identification as the basis for a Theory of Motivacion*. American Sociological Review Vol. 16, No. 1, 1951.

4. циљеви истраживања

Основни циљеви истраживања били би дефинисање и проблематизовање питања идентитета у делима Милоша Црњанског, у светлу његове полне, родне, класне, професионалне, религиозне, етичко-естетичке и онтогенетске потенцијалности. Анализом експлицитних и имплицитних поетичких ставова и епских субјеката у романима, путописима, мемоарима и драмама Милоша Црњанског, студија треба да:

- прикаже еволуцију идентитета кроз однос књижевног јунака индивидуалистичких стремљења и друштва као реалитета;
- да истражи у којој мери се појам идентитета испољава кроз разноврсне облике, нивое и значења;
- да утврди који је то најмањи заједнички количник фундаменталне или трајне истости међу припадницима неке групе и категорије (јер, рецимо, у оквиру идентитета ратника постоје нивои усаглашености али и другости на нивоима самопоимања, солидарности, а посебно емотивног поистовећивања са другом особом, категоријом или колективитетом).

- Посебно питање на које овај рад треба да одговори је у којој мери је самопоимање књижевног јунака Црњанскове прозе субјективан, аутореференцијалан појам (како особа сама себе поима у различитим нивоима делања), а у којој мери присилна категоризација од стране других утиче или надјачава или динамизује већ обликовани идентитет;
- пратиће се, такође, фреквентност лирских и синтаксичких паралелизама и њихова динамика; испитаће се утицај и магнетизам одређених лутајућих мотива који једанак (ре)дефинишу статус субјекта у његовој амбивалентној усмерености ка животу, али и ка смрти;
- истражиће се пишчев однос према прошлости путем које се успостављају критеријуми традиције. У том смислу испитиваће се унутрашња функција етничког и националног идентитета, путем које се врши вишеструко идентификовање и учвршћује идентитет појединаца и група у садашњости, а обим и интезитет тог поистећивања умногоме бива одређен на релацији време-простор.
- Истражиће се приповедачки поступци и начини како индивидуа у делима Црњанског често насупрот статичке фиксирани припадности (једној) земљи бира неку врсту (из)ван-поседовности, у којој се креира тоталитет суматраистичког искуства, те и таквог, особеног и непоновљивог суматраистичког идентитета субјекта;
- испитаће се и дефинисати улога и значај проблема Другости који је присутан од раних авангардних па све до позних дела Црњанског, и с њим у вези, синхроно појму лепог, као привилеговане и елитистичке категорије, п(р)ојава ружног, гротескног, безобличног, хетерогеног – абјектног или зазорног како га дефинишу новије културолошке студије;
- биће анализирана општа места и мотивација књижевних јунака када они напуштају ретроспективно утврђен, референтан и узоран скелет културалног идентитета. У том систему редослед предочавања, наративна брзина и врста коментара наратера о самој абјектној појави увек су у служби динамизације и моделовања индивидуално ситуираног субјекта у конкретним историјским и географским условима у контексту ратног-мирнодопског, хабитуалног-туђинског протокола.

Хипотезе

- Намера рада је да идентитет осветли у хоризонту СТРАНОГ и ДРУГОГ тако што ће анализирати поступке књижевних јунака и њихових одношења према проблемима коначности, временитости, телесности и културе;
- Једна од кључних хипотеза истраживања је да је Страност бића тесно скопчана са принципом Другога (alterity), а аутентичност једне егзистенције у делима Црњанског самерљива је управо у тој „несразмерности између Другога и Ја“ (Lévinas, 1976) када морална свест јунака пред лицем Другога преиспитује властиту честитост. Сусрет са Другим код Црњанског јесте пробој према спољашњости, који је, опет, пробој према висини, а неретко особено креира тензију између сингуларног и плуралног идентитета и на индивидуалном и на колективном нивоу.
- Друга важна хипотеза овога рада утемељена је на вредносним импликацијама појма (само)идентификације (Braubaker&Cooper, 2000; Foote 1951, Alport 1954) на *међугрупном*, *унутаргрупном* и *унутарпојединачном нивоу* (Marino, 2009). Међугрупном (када се личност упоређује са једном или више особа, које се сврставају у супротну категорију), унутаргрупном (када се појединац посматра у односу на остале припаднике исте категорије) и унутарпојединачном нивоу (који сведочи о саморецепцији субјекта у временско-просторној димензији (када се пореди са оним што је био у прошлости, са оним што је у садашњости и са сопственим потенцијалностима у будућности, што је за наше истраживање од нарочитог значаја, јер компаративном анализом ових односа у синхроној и дијахроној перспективи дефинишемо моделе самопоимања и само(пре)вредновања субјекта прозе Милоша Црњанског). Ови појмови – самопоимања, самовредновања и самоидентификације су од кључне важности за наше истраживање.
- Утврдило би се и у којој мери Црњански заштрава своје (ауто)поетичке ставове према идентитету својих јунакиња најавом расцепа субјекта који је тесно скопчан са постмодерним појмовима забрне и трансгресије; у којој мери је женски субјективитет изведен из женског тела као центра еросне моћи изложен граничним сучељавањима са болним/уживалачким, забрањеним/дозвољеним, приватним/јавним облицима понашања. У том смислу анализа би на компаративном нивоу могла пружити значајне доказе о бинарној логици мушког и женског субјекта те (ре)дефинисању хабитуалног етоса и егзиларне позиције бића.

6. очекивани резултати

Очекује се монографија урађена по априорној композиционој схеми у којој ће бити осветљено онолико релевантних циљева колико их сама проза буде захтевала, с обзиром да ова тематика и проблематика није, бар не у оваквом облику и са овако постављеним хипотезама, до сада обрађивана у српској науци о књижевности. Верујемо да ће иновативност резултата и специфичност ових истраживања идентитета као динамичке категорије оправдати рад на предложеној тези.

Циљ истраживања на предложеном корпусу књижевних дела подразумева антиципацију најсавременијих књижевно-естетских премиса у поезици Милоша Црњанског. Истовремено, плуралном применом теоријских метода у анализи текстова дошло би се до актуелизације Црњансковог књижевног дела и самим тим до значајних запажања у корист успостављања континуитета у проучавању (модерне) историје српске књижевности. Циљ рада је, такође, да се интригантношћу самог проблема идентитета демократизује и приближи, осавремени рецепција књижевног дела Милоша Црњанског.

6. план рада

У уводном делу кандидаткиња намерава да се осврне на закључке досадашњих истраживања романескног опуса Милоша Црњанског, када је фокус био на мушко-женским односима књижевних јунака. У другом делу увода кандидаткиња ће понудити критичко и теоријско промишљање концепта идентитета од антике до протестантске реформације у 16. веку, преко просветитељског инсистирања на слободи индивидуе до модерног поимања идентитета који укључује концепт Другог, закључно са постмодерним теоријама које заговарају идентитет као флуидан, склон промени и фрагментаран.

- Посебна пажња у овом делу студије биће посвећена дистинкцији између психолошког и социолошког приступа која се у првом реду односи на на питање да ли идентитет треба посматрати као иманентан и постојан у променама (Ериксон, 2008), или као приписан и обликован, константно креиран и рекреиран у складу са променама и околностима и социјалној ситуацији у којој је појединац затечен (Gleason, 1983).

- Када се промишљају и користе појмови идентитет или субјекат у проучавању књижевних текстова, треба имати у виду да су ови појмови непрекидно изложени својој редифиницији. У сваком делу Милоша Црњанског различите начине долази до преиспитивања поимања идентитета при чему писац показује веома интезивну свест о проблематичности његовог формирања. И из унутрашње перспективе субјекта који је дубоко свестан своје немоћи да успостави сопствену кохерентност и да се интегрише, јасно је да је сартровски мучна потрага за егзистенцијалним идентитетом који се формира у оквиру територијалне, етничке или религијске заједнице.

- Испитаће се идентитет као друштвени конструкт (Jenkins 1996; Beck 2001; Бауман 2003) и утврдити поетичке координате за перцепцију егзистенцијалног, класног и религиозног статуса субјекта ове прозе.

- Указаће се на однос појединца и света који га окружује при чему се идентитет појављује као променљив и нестабилан, персонално дисфункционалан, контрадикторан и често конфронтиран са собом и широм друштвеном заједницом.

- Подвући ће се значај класног идентитета, (Weber, 1989) јер у делима Црњанског (у *Роману о Лондону*, нарочито) класни положај је основни елемент који одређује његове животне шансе, односно начин, ток и исход његовог живота – положај на тржишту рада, економски квалитет живота, утицај образаца друштвености на идентитет, и на класно самопрепознавање јунака.

- У централном делу најпре ће се дефинисати проблем на чијој ће се изради конципирати докторска теза: динамизам и (дис)континуитет индивидуалног идентитета књижевног јунака у делима Милоша Црњанског чији је оквир једна општа жеља за савршенством, за самоостварењем, отварањем духа и мушке и женске суштине – женског (флукутирајућег и индивидуалног) и мушког (логосног и колективног идентитета).

- У централном делу рада кандидаткиња ће се бавити приповеткама, романима, путописима и мемоарском прозом Милоша Црњанског, извршиће нараторску анализу, истражити теме и књижевне ликове, размотрити однос физичког и духовног путовања (јер, духовно се, код Црњанског одвија без релативног кретања, у месту, али је и та непомичност процес, „непокретан процес“, док је физичко кретање књижевних ликова апсолутно, свеобухватно).

- У односу на романескни и драмски опус који ће се у првом реду читати у кључу мушко-женске суштине, те родног, класног, етничког, породичног и националног идентитета, снажно присутног индивидуалистичког субјекта, путописно-мемоарском опусу приступило би се тумачењем културалног

идентитета из перспективе аутофикционалног јунака.

- Идући за транспозицијом мушког и женског начела, пратећи трансгресивне и трансмутантне међуполне, породичне, етничко-национално-културалне, професионално-економске и генерацијске идентитете, кандидаткиња намерава да централни део рада организује по принципу тематско-идејног уобличавања људског искуства; рат, сеоба и љубав у романескном, једнако колико и покрет и егзиларана сепарација у путописно-мемоарском опусу, значајно динамизују субјект ове прозе и реструктурирају његов идентитет.

- Кандидаткиња ће настојати да са становишта динамичког идентитета осветли дистинкцију мигрант/номад (јер се мигрант креће од једне тачке до друге, а за номада су тачке релеји дуж путање); један напушта миље који му је постао аморфан и непријатељски, а други се не отискује него пријања уз простор, што ће бити нарочито важно за читање *Хиперборејаца* и *Друге књиге Сеоба*.

- Проблем динамике субјекта проблематизује и питање носталгије и меланхолије; носталгије која је повезана са односом између индивидуалне биографије одређених група или народа, личних осећања и колективног памћења и меланхолије која остаје у пољу индивидуалитета (Војм, 2005). Ова тема једнако везује цео романескни опус са путописно-мемоарским, па и драмским. Тема меланхолије и тема смрти једнако су одредница и за Бранка и стражиловски комплекс, чарнојевићство, Теслу и за Микеланђела, Вука и Павла Исаковича, Рјепнина и Покровског, а њоме су снажно прожети и Путописи. Од изузетне важности за ово истраживање је аутофикционални роман *Код Хиперборејаца*, прожет поетиком физичког и духовног путовања, фрагментарности сећања, рефлексije и чежње, што овај роман снажно везује за модерност, прогрес и појмове дома, али и за топос имагинарног завичаја, где се врши нека врста естезизације бесмисла.

- Иако је тек постмодернизам нагласио питање о избору идентитета, у смислу његова плурализма и хетерогености и „политике разлике“, дело Милоша Црњанског и у својој раној фази доноси и у форми и у садржају фрагментарност у погледу и персоналне и колективне егзистенције када „ја“ постаје „ја“ захваљујући игрању неке улоге у партикуларном односу (*Приче о мушком, Дневник о Чарнојевићу, Маска*). Посебна поглавља била би посвећена Црњанској прозној и романескној слици света, посебно би се размотрила путописно-мемоарска проза у којој се идентитет нарочито опире једностраном моделовању.

- Истраживање ће бити вођено комбиновањем есенцијалистичког (који уметничко дело тумачи као мимезис друштва) и антиесенцијалистичког приступа (који уметничко дело посматра као конституента могућег индивидуалног или друштвеног идентитета (Шуваковић, 2010).

У завршном делу рада сумираће се резултати истраживања и критички ће се сагледати књижевно дело Милоша Црњанског у контексту националне и опште књижевности, чиме ће овај аутор недвосмислено бити ближи не само савременом читалачком искуству, већ и најновијим актуелним теоријама на којима почивају његове естетичке и поетичке претпоставке. Питање динамичког идентитета, који би у идеалном случају био отворен, променљив и нехијерархијски, „корен који се протеже ка другим коренима“ и вишеструко и вишедимензионално улажење и излажење из људских релација, без хијерархијских тачака, воде нас откривању тоталитета идентитета, где Други није нужно претећи који рекреира постојећи идентитет, већ га, напротив, ризомски разгранав и омогућава му да се даље шири у релацији са новим Другим (Deleuze&Guattari, 1980). Истакла би се важног и значај етике идентитета у светлу суматраистичке вертикале. Закључак би истакао видове човековог бића онако како их писац (раз)открива унутрашњим увидом, његовим положајем у историји, односом према ономе што га надилази, загонетком самог песничког и језичког исказа.

7. методе истраживања

Избор метода истраживања биће условљен потребом да се предложена истраживачка тема обради тако да открије поетику динамичког идентитета у делима Милоша Црњанског тако што ће његов опус бити сагледан у светлу идеала високе уметности и естетизма који га чине тоталним уметничким делом. Методолошка полазишта у овом раду биће условљена превасходно научним дисциплинама из чијег се угла проблем посматра, а то су у првом реду психологија, социологија, антропологија, философија, теологија, етика. Како је овај рад мултидисциплинарног карактера, то ће кандидаткиња користити аналитички, интерпретативни и компаративни метод, наратолошка истраживања, queer теорију, теорију уметника, теорије постмодерне.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА:

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидаткиња мр Душица Филиповић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Јован Делић подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата мр Душице Филиповић и предложене теме докторске дисертације *Поетика динамичког идентитета у делима Милоша Црњанског: однос путописно-мемоарског и драмског према романескнома* да се за ментора именује др Јован Делић, редовни професор (звање) Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Јован Делић, редовни професор

2. Др Горана Раичевић, редовни професор

3. Др Предраг Петровић, доцент
